

КЛАСИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Олесь О.

АВТОБІОГРАФІЯ



«ВІДКРИТА КНИГА»

2018

Олесь О.

АВТОБІОГРАФІЯ

Народився 23 листопада¹ 1878 року в Кризі (Білопіль).² Батько Іван був завідуючим промисловими роботами Канонова в Астрахані. Жив то в Чорному Яру (над Каспійським морем), то в Царицині, то в Кризі. Коли було мені 11 років, батька не стало. Був надзвичайно добротливий.

Мати з роду Грищенків, з Верхосулля Лебединського повіту на Харківщині. (Було дві сестри).

Щороку (до 13 років) їздив до діда, де познайомився зі сільським життям, піснями, звичаями. І дитинство мені уявляється одним золотим днем. І все, що я бачив там, у степу, в саду, на річці (Сула), здається іноді мені суцільною казкою природи.

В Кризі учився. (Маючи 4 роки, навчився читати від матері). «Науки» не любив і школу згадую як катівню. В Кризі раз весною, маючи 9 років, написав перший вірш (по-російськи). Був у нас Шевченка «Кобзар», який я знав, маючи 11 років, напам'ять і співав.

У Харк. землед. училище (Харківську хліборобську школу.- Р. Р.) поступив я на 15 році. Спочатку багато працював над індієюською мовою, польською, болгарською, сербською. Писав по-українськи і російськи. Редагував «Комету», в якій містив по-українськи і російськи. Був у мене товаришем мій кузен Петро Радченко, свідомий українець, який писав по-українськи повісті. Певно, він кинув у мене перші лучі національної свідомості. (Дом говорив переважно по-українськи). Дядько мав Шевченка, Куліша, Марка Вовчка й інш. Виступав на вечірках зі своїми віршами. Познайомився там з відомим журналістом С. Яблоновським (С. В. Петров), у якого я бував у Харкові і який був одним з перших критиків моїх писань. Серед педагогів був свідомий українець Тихоцький. З надзвичайною увагою до моїх літературних спроб поставився Ол. Песочин, учитель російської мови й історії в хліборобській школі. Познайомився з російською літературою. Любив Некрасова, Нікітіна, Кольцова, Лермонтова, Надсона, А. А. Шеншина. Пушкін здавався чужим. Пізніше читав Байрона,

1 - За старим стилем.- Упор. Тут і далі пояснення упорядника.

2 - Нині - районний центр Сумської обл.

Шеллі, Альфреда де Мюссе. Найсимпатичніше враження на мене робили Шопенгауер і Гауптман.

З українських поетів знав М. Старицького, Лесю Українку, М. Чернявського... Любив театр. Часто взимі за 12 верстов пішки ішов подивитись на якусь українську п'єсу. Наукою не захоплювався, учився мало, аби скінчити. Перебував великі злидні. Мусив бути письменником. Товаришував зі селянськими хлопцями, прислухався до мови, записував пісні. Скінчивши школу, поступив до Київського політехнічного інституту вільним слухачем, але, не маючи змоги заплатити за «право слухання лекцій», кинув інститут і поступив практикантом в маєток Харитоненка. На миколаївському заводі був одним з організаторів театру і виступав у різних п'єсах. У 1903 р. склав іспит з латини і став студентом Харківського ветеринарного інституту, одночасно поступив на службу в земство статистиком. Служив до 1905 р. Переклав під час революції майже всі революційні російські пісні, які товаришами-революціонерами розкидались разом з прокламаціями. Брав живу участь у студентському громадському житті, виступав на «сходках», був делегатом від інституту, коли приїхала англійська делегація в Петербург (1907 р.)

Був у близьких дружніх відносинах з болгарським поетом Карагеоргієвич-Васильєвим, який багато переклав моїх речей (поет умер 1915 р.).

У 1903 році поїхав на полтавське свято відкриття пам'ятника Котляревському. Познайомився з Ів. Липою, який часто мені писав і переконав стати виключно українським письменником. Глибоке враження на мене справила зустріч з українськими письменниками. У багатьох з них я помічав сльози...

Після деякої перерви («практирировка», служба в маєтку Харитоненка, переїзди з одного місця в друге на статистичні роботи) знову взявся за перо і весь рік писав коротенькі оповідання гумористичного характеру (1904 р.). З боку приятелів вони стрівали досить прихильну оцінку. Через деякий час я був запрошений до Алчевських, у яких зібрався тоді весь цвіт української інтелігенції. В Алчевських я познайомився з О. Як. Єфименковою, яка зробила на мене глибоке враження своєю освіченістю, тон-

ким розумінням мистецтва і глибиною душі. Вона попросила у мене зшиток з віршами, переглянула і в листі до мене дала надзвичайно прихильну оцінку. Я став думати над виданням І книжки поезій. Однак всі мої спроби знайти видавця або позичити десь на видання 300 карбованців не дали в Харкові ніяких наслідків. Я зневірився в можливість побачити свої вірші в друку і перестав писати.

У 1906 році, влітку, я виїхав в Ялту (Крим) підлікуватись, побачити море, відпочити. В Ялті я на другий чи на третій день написав в «Русской Ривьере» фейлетон, який мав великий успіх у курортної публіки і зблизив мене з редакцією. Через декілька днів я познайомився з С. Петровим (Скитальцем), С. Єлпатьєвським, Серафимовичем і став з ними часто стріватись. Особливо близько я зійшовся із Скитальцем, якому і прочитав колись декілька поезій. Через декілька днів мене змусили читати в більшому товаристві літераторів. Поезії мої, не дивлячись на те, що були писані по-українськи, мали несподіваний успіх у російських письменників. Всі почали мені говорити, що необхідно видати книжку, що вони самі вживуть усіх заходів, щоб книжка була видана. Я дав телеграму матері, і вона вислала мені два зшитки з моїми поезіями, з яких я склав 1-у мою книжку там ще, в Криму. З листами від Єлпатьєвського до проф. Ів. Лучицького в Києві і Волод. Короленка в Полтаві я виїхав з Ялти в Полтаву. Короленко надзвичайно тепло прийняв мене, дуже хвалив мої поезії і радив мені їхати в Петербург.

У Петербурзі влітку 1907 року вийшла моя перша книжка (Ол. Єфименкова познайомила мене з П. Стебницьким, який позичив мені 300 рублів на видання). У 1909 році видав я другу книжку і антологію «Молодая Украина» в перекладі Ів. Рукавишнікова.

Бажаючи віддатись виключно літературній роботі, я робив заходи знайти якусь посаду при видавництві, аби знайти постійну роботу при газеті, але в той час так бідно оплачувався літературний труд, що я примушений був взяти, може, найогиднішу роботу з усіх робіт. У жовтні 1909 року я поступив на київські міські скотобійні, де і прослужив до початку 1919 року.

В атмосфері кривавого пару, хрипіння й агонії конаючих тварин довелось мені «продовжувати» літературну роботу, але це вже була аматорська робота. Робив я спроби знайти собі іншу роботу, але з тих чи інших причин мені не удалось.

Більш нічого цікавого не було в моїм літературнім житті. І чи буде - не знаю.

(В місяці вересні 1924 року).

О. Олесь

Олександр Олесь

АВТОБІОГРАФІЯ

311

Друкований текст для вичитування взято з:
Олександр Олесь. Твори в 2-х томах. Київ, «Дніпро», 1990.

т. 1: Поетичні твори. Лірика. Поза збірками.
З неопублікованого. Сатира.

ISBN 5-308-00322-X (т. 1)

ISBN 5-308-00537

Відмінна якість:

електронний текст книги
повністю відповідає друкованому оригіналу!

© Вичитування, правка, форматування і оформлення:
OpenBook, 2018

© Електронна бібліотека
класики української та світової літератури
«Відкрита книга»

2018